

Clarifying the relationship between the facilities granted by the cooperative sector in creating job opportunities according to the development plans of the Ministry of Cooperatives, Labor and Social Welfare

Asdollah.Abbassi *¹, Abolghasem Moghaddam ², Yaser Heidari ³, Aligholi Heidari ⁴

1. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, South Tehran Branch, Payam Noor University, Tehran, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Management, Zanjan Branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran.

3. PhD student in public administration, majoring in human resource management, Zanjan Branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran.

4. PhD in Agricultural Extension, Faculty of Agriculture, University of Tehran, Tehran, Iran.

CITATION: Abbassi, E. Moghaddam, A. Heidari, Y. & Heidari, A. (2023). Clarifying the relationship between the facilities granted by the cooperative sector in creating job opportunities according to the development plans of the Ministry of Cooperatives, Labor and Social Welfare, 12(48), 87-103. (In Persian).

DOI: <https://doi.org/10.22034/AJCOOP.2024.403883.1842>

ARTICLE INFO

Keywords:

- Job Opportunity
- Facilities
- Added value per capita
- swelling, Ministry of Labor and Social Welfare

Received:

24 June 2023

Revised:

12 February 2023

Accepted:

14 February 2023

Available online:

24 February 2023

ABSTRACT

Context and purpose: Increasing the access of all sections of society to the facilities of cooperatives has become a major policy focus in developing countries in recent years as a tool to increase productivity and living standards. The main goal of this research is to investigate the relationship between the facilities granted by the cooperative sector in creating job opportunities according to the development plans of the Ministry of Cooperatives, Labor and Social Welfare.

Methodology/approach : been studied. To test the hypotheses of the model Panel Data Used. After doing the test F Limer and Hausman to choose the right model, it was determined that the model is of fixed effects type. Therefore, regression with width was estimated from fixed origins. The data of all the provinces of the country during a period of 6 years (2017-2022) has

Findings and conclusions: The estimation results showed that all variables are compatible with economic theories in terms of signs. The facilities of the cooperative sector, the number of approved projects have had a positive and significant impact on the job opportunities created in the country. It was also found that the added value per capita of the provinces and the growth of the general price level had a positive and significant effect on the dependent variable.

Originality: In previous studies, facilities and credits are usually measured as a secondary variable in the success of cooperatives. In this research, the role of facilities in creating job opportunities in the provinces has been studied.

EXTENDED ABSTRACT

Context and purpose: Increasing the access of all sections of society to the facilities of cooperatives has become a major policy focus in developing countries in recent years as a tool to increase productivity and living standards. The main goal of this research is to investigate the relationship between the facilities granted by the cooperative sector in creating job opportunities according to the development plans of the Ministry of Cooperatives, Labor and Social Welfare. A large part of small and medium enterprises in the world and in Iran are managed in a cooperative manner. In Iran, cooperative is one of the three sectors of the country's economic system. Cooperatives can become a tool to motivate economic development and naturally have a significant impact on creating job opportunities.

Methodology/approach : The methodology used in this research is retrospective and past information is used. The method of collecting information in this research is the documentary method in which secondary data is used for analysis. been studied. To test the hypotheses of the model Panel Data Used. After doing the test F Limer and Hausman to choose the right model, it was determined that the model is of fixed effects type. Therefore, regression with width was estimated from fixed origins. The data of all the provinces of the country during a period of 6 years (2017-2022) has

Findings and conclusions: The most job opportunities were created in Tehran province, followed by Isfahan province, and the lowest amount was in Kohgiluyeh and Boyer Ahmad provinces. Also, the average number of job opportunities in the country was 17137. The estimation results showed that all variables are compatible with economic theories in terms of signs. The facilities of the cooperative sector, the number of approved projects have had a positive and significant impact on the job opportunities created in the country. It was also found that the added value per capita of the provinces and the growth of the general price level had a positive and significant effect on the dependent variable.

Originality : In previous studies, facilities and credits are usually measured as a secondary variable in the success of cooperatives. In this research, the role of facilities in creating job opportunities in the provinces has been studied.

*Corresponding author

E-mail addresses: Asdollah.abbassi40@gmail.com (A. Abbassi), Msm8879@gmail.com (A. Moghaddam), Yasser.heidari@yahoo.com (Y. Heidari), aliheidary1345@yahoo.com (A. Heidari).

فصلنامه تعاون و کشاورزی

Homepage: <http://www.ajcoop.mcls.gov.ir>

۸۷-۱۰۳، (۴۸)۱۲، ۱۴۰۲

تبیین رابطه‌ی میان تسهیلات اعطایی بخش تعاون در ایجاد فرصت‌های شغلی با توجه به طرح‌های توسعه وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی

اسدالله عباسی^{۱*}، ابوالفضل مقدم^۲، یاسر حیدری^۳، علیقلی حیدری^۴

۱. استادیار، گروه علوم تربیتی، واحد تهران جنوب، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

۲. استادیار، گروه مدیریت، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران.

۳. دانشجوی دکتری مدیریت دولتی گرایش مدیریت منابع انسانی، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران.

۴. دکتری ترویج کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

استاد: عباسی، اسدالله، مقدم، ابوالفضل، حیدری، یاسر و علیقلی، حیدری. (۱۴۰۲). تبیین رابطه‌ی میان تسهیلات اعطایی بخش تعاون در ایجاد فرصت‌های شغلی با توجه به طرح‌های توسعه وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی. فصلنامه تعاون و کشاورزی، ۱۲(۴۸): ۸۷-۱۰۳.

DOI: <https://doi.org/10.22034/AJCOOP.2024.403883.1842>

چکیده

اطلاعات مقاله

واژگان کلیدی:

- فرصت شغلی
- تسهیلات
- ارزش افزوده سرانه
- تورم
- وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۲/۰۴/۰۳

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۲/۱۱/۲۳

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۲/۱۱/۲۵

تاریخ برخط:

۱۴۰۲/۱۲/۰۵

زمینه و هدف: افزایش دسترسی همه اقشار جامعه به تسهیلات تعاونی‌ها، در سال‌های اخیر به‌عنوان ابزاری برای رشد بهره‌وری و استانداردهای زندگی، به تمرکز سیاستی عمده‌ای در کشورهای در حال توسعه تبدیل شده است. هدف اصلی تحقیق حاضر، بررسی رابطه‌ی میان تسهیلات اعطایی بخش تعاون در ایجاد فرصت‌های شغلی با توجه به طرح‌های توسعه وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی است. بخش زیادی از بنگاه‌های کوچک و متوسط در دنیا و ایران به‌صورت تعاونی اداره می‌شود. در ایران تعاونی به‌عنوان یکی از سه بخش نظام اقتصادی کشور است. تعاونی‌ها می‌تواند به ابزاری جهت ایجاد انگیزه در توسعه اقتصادی تبدیل شود و به طبع در ایجاد فرصت‌های شغلی تأثیر بسزایی دارد.

روش‌شناسی / رهیافت: روش‌شناسی مورد استفاده در این تحقیق از نوع پس‌رویدادی بوده و از اطلاعات گذشته استفاده شده است. روش گردآوری اطلاعات در این تحقیق، روش اسنادی هست که در آن، از داده‌های ثانویه برای تجزیه و تحلیل استفاده شده است. جهت آزمون فرضیه‌ها از مدل پل دیتا استفاده شده است. پس از انجام آزمون اف لیمر و هاسمن جهت انتخاب مدل مناسب، مشخص گردید که مدل از نوع اثرات ثابت است؛ بنابراین رگرسیون با عرض از مبدأهای ثابت تخمین زده شد. داده‌های تمامی استان‌های کشور طی یک دوره ۶ ساله (۱۳۹۶ تا ۱۴۰۱) مورد بررسی قرار گرفته است.

یافته‌ها و نتیجه‌گیری: بیشترین فرصت‌های شغلی ایجاد شده در استان تهران و سپس در استان اصفهان و کمترین مقدار در استان کهگیلویه و بویراحمد بوده است. هم‌چنین طور میانگین تعداد فرصت‌های شغلی در کشور برابر با ۱۷۱۳۷ عدد بوده است. نتایج تخمین نشان داد که تمامی متغیرها از حیث علائم با تئوری‌های اقتصادی سازگاری دارد. تسهیلات بخش تعاون، تعداد طرح‌های مصوب بر فرصت‌های شغلی ایجاد شده در کشور تأثیر مثبت و معنی‌داری داشته است. هم‌چنین مشخص شد ارزش افزوده سرانه استان‌ها و رشد سطح عمومی قیمت‌ها تأثیر مثبت و معنی‌داری بر متغیر وابسته داشته است.

اصالت و نوآوری: در مطالعات پیشین تسهیلات و اعتبارات به‌عنوان یک متغیر فرعی در موفقیت انواع تعاونی‌ها معمولاً مورد سنجش قرار گرفته است. در این تحقیق نقش تسهیلات در ایجاد فرصت شغلی در استان‌ها مورد مطالعه قرار گرفته است.

*نویسنده مسئول

پست الکترونیک: Asdollah.abbassi40@gmail.com (الف. عباسی)، Msm8879@gmail.com (الف. مقدم)، Yasser.heidari@yahoo.com

(ی. حیدری)، liheidary1345@yahoo.com (ع. حیدری).

انگیزه در توسعه اقتصادی تبدیل شود و به طبع در ایجاد فرصت‌های شغلی تأثیر بسزایی دارد. همچنین بر اساس اهداف تعیین‌شده برای بخش تعاون در ماده ۱۰۲ قانون برنامه چهارم توسعه، دولت موظف به توسعه بخش تعاون در اقتصاد ملی بر اساس اصل ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی است (Zeraatkish & Mohammadi, 2016). نتیجه تحقیقات نشان می‌دهد هرچه به مهر و موم‌های انتهای برنامه چهارم نزدیک می‌شویم تعداد اشتغال ایجادشده از طریق تسهیلات بانکی کمتر شده است، به طوری که در سال به کمتر از ۱۰ هزار شغل رسیده است. ارزیابی عملکرد آیین‌نامه اجرایی گسترش بنگاه‌های اقتصادی زودبازده و کارآفرین که توسط دفتر مطالعات انرژی، صنعت و معدن مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی منتشر شد حاوی ارزیابی نهادهای مختلف سیاست‌گذاری است و بیانگر این موضوع است که برنامه اعطای تسهیلات به بنگاه‌های کوچک اقتصادی با شکست مواجه شده است و این در حالی است که پایگاه اطلاع‌رسانی دولت انحراف این طرح‌ها را ۵ درصد در برنامه را پذیرفت (Hosseinzade & Nosrati, 2014).

توسعه اقتصادی هر کشور تا حد زیادی به موفقیت شرکت‌های تعاونی وابسته است. افزایش دسترسی همه اقشار جامعه به تسهیلات تعاونی‌ها، در سال‌های اخیر به‌عنوان ابزاری برای رشد بهره‌وری و استانداردهای زندگی، به تمرکز سیاستی عمده‌ای در کشورهای در حال توسعه تبدیل شده است، زیرا دسترسی ناکافی به سرمایه، می‌تواند مدیران بنگاه‌های کوچک و غیررسمی را گرفتار تله فقر کند (de

نرخ بیکاری در کنار نرخ تورم و نرخ رشد اقتصادی، یکی از مهم‌ترین شاخص‌های اقتصاد کلان است که مسیر حرکت اقتصاد را نشان می‌دهد (Behrouzi, 2013). اعتبارات و تسهیلات، برای توسعه ضروری‌اند و سرمایه‌موردنیاز جویندگان کار و کارآفرینان برای سرمایه‌گذاری‌های جدید و یا پذیرش فن‌آوری‌های جدید را فراهم می‌سازند. از آنجاکه بین تأمین نهادهای تولید و تولید محصول، فاصله زمانی وجود دارد، لذا نهادهای باید از طریق اعتبارات رسمی یا غیررسمی تأمین مالی شوند (Giné, 2011). یکی از مناسب‌ترین ساختارها و سازمان‌هایی که می‌تواند کارآفرینان را در خود جای دهد و آنان را به سرمنزله مقصود برساند، بخش «تعاونی» است؛ زیرا اکثر نیروهای بیکار جامعه فعلی ایران به‌ویژه تحصیل‌کرده‌ها و دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها فاقد سرمایه کافی برای آغاز فعالیت‌های اقتصادی و ایجاد منبع درآمد و زمینه شغلی می‌باشند. در نتیجه نیروهای بیکار جویای کار می‌توانند با تشکیل تعاونی‌های مختلف و ادغام سرمایه‌های فکری و مادی و تبدیل سرمایه‌های کوچک به سرمایه‌های کلان، بسیاری از نیازهای خود از جمله اشتغال را با فعالیت‌های گروهی خودشان برآورده سازند و اغلب نیازهای جامعه را نیز برطرف نمایند (Dehbashian et al., 2011).

بخش زیادی از بنگاه‌های کوچک و متوسط در دنیا و ایران به‌صورت تعاونی اداره می‌شود. در ایران تعاونی به‌عنوان یکی از سه بخش نظام اقتصادی کشور است. تعاونی‌ها می‌تواند به ابزاری جهت ایجاد

طرح‌های توسعه وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد؟

مبانی نظری

شرکت‌های تعاونی یکی از مهم‌ترین تشکلهای غیردولتی هستند که موفقیت و مزیت آن‌ها در قالب برنامه‌های کاهش فقر تحقق می‌یابد. در حقیقت تعاونی‌ها نقش تعیین‌کننده‌ای در کاهش فقر، بهبود امنیت غذایی و ایجاد فرصت‌های شغلی دارند (Eid & Martínez-Carrasco Pleite, 2014) هم‌چنین فایربارین معتقد است که شرکت‌های تعاونی مؤسساتی برای ارائه خدمات اقتصادی به اعضای خود هستند؛ این شرکت‌ها، ساختاری مستقل و بی‌نیاز دارند و توسط افراد و از طریق مشارکت و کار گروهی ایجاد می‌شوند تا با مشکلات اجتماعی روبه‌رو شوند و یا بازار خاصی را در دست‌گیرند (Fairbarin., 2009).

امروزه با توجه به ظرفیت اشباع‌شده در بخش دولتی در ایجاد اشتغال، به نظر می‌رسد که برای ایجاد فرصت‌های شغلی موردنیاز در بازار کار، تمام توجهات باید بر فعالیت‌های بخش خصوصی و تعاونی متمرکز شود؛ به عبارت دیگر، در عصر جهانی‌شدن کنونی و برداشته شدن مرزها، بخش دولتی به‌تنهایی قادر به حل مشکل بیکاری نیست؛ چراکه استخدام در بخش دولتی به‌ندرت صورت می‌گیرد و سیاست دولت مبنی بر کاستن از بار سنگین پیکره این بخش باید عملی گردد؛ بنابراین، خیلی از صاحب‌نظران از جمله کارتر^۱ (۱۹۹۸) و لی و لیو^۲ (۲۰۱۱) بر این باورند که کارآفرینی در بخش‌های مختلف از جمله خدمات، صنعت و معدن و کشاورزی یکی از راه‌کارهای اصلی

(Mel et al., 2008) فعالیت این شرکت‌ها در چند بعد مطرح است. در بعد اجتماعی بنگاه‌های کوچک و متوسط راه پیشرفت افراد را باز می‌گذارند. در بعد سیاسی این بنگاه‌ها ساختار سیاسی را اصلاح می‌کنند و از تمرکز قدرت در شهرهای بزرگ جلوگیری به عمل می‌آورند. از لحاظ اقتصاد تعاونی‌ها از عمده عوامل ایجاد اشتغال محسوب می‌شوند. از نظر فردی نیز بنگاه‌های کوچک و متوسط زمینه را برای توسعه فردی و تخصصی و ایجاد افق‌های روشن حرفه‌ای فراهم می‌آورند (Alizademarzanaki, 2008). هم‌چنین می‌توان اهداف اقتصادی مانند ایجاد فرصت‌های شغلی و اهداف زیست‌محیطی برای تعاونی‌ها قائل شد (Janda et al., 2014). به سبب وجود نرخ بالای بیکاری در سطح جامعه، ایجاد شغل یکی از منسورهای سیاسی دولت و جامعه گردیده است (Bracke et al., 2018) در کشور ما مسئله اشتغال در بخش‌های مختلف در سیاست‌های کلی کشور به‌روشنی مورد تأکید قرار گرفته است. بنابراین، با توجه به وضعیت کنونی بیکاری، ضرورت دارد راهکارهای جایگزینی برای اشتغال در مشاغل غیردولتی از جمله بخش تعاون فراهم شود. مسئله اصلی تحقیق حاضر این است که تعاونی‌ها می‌تواند سهم بسزایی در رساندن اقتصاد به اقتصاد رقابتی، پویا، مبتنی بر دانش و نیز توانایی رشد مداوم و در نهایت ایجاد شغل داشته باشند و طرح‌های توسعه وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی نقش مهمی در نائل آمدن به این هدف دارد. از این‌رو محقق درصدد پاسخ به این سال است که آیا میان تسهیلات اعطایی بخش تعاون در ایجاد فرصت‌های شغلی با توجه به

^۲ Li & Liu

^۱ Carter

اشتغال‌زایی تعاونی‌های زود بازده در بخش کشاورزی استان کهگیلویه و بویراحمد» به انجام رسانیده‌اند. نتایج به‌طور خلاصه نشان داد که تعداد دفعات اخذ وام، تعداد بیشتر اقساط و سرمایه اولیه به‌صورت معناداری در موفقیت تعاونی‌ها در ایجاد اشتغال تأثیرگذارند. سپهر دوست و زمانی (Sepehrdoust & Zamani, 2015) در مقاله‌ای تحت عنوان «تأثیر انواع تسهیلات اعتباری بر اشتغال تعاونی‌های صنعتی کشور» تحقیقی را انجام دادند. آنان اذعان دارند که تأثیر عوامل اقتصادی-اجتماعی بر روی سطح اشتغال بسیارند و اعطای تسهیلات اعتباری یکی از مهم‌ترین آن‌هاست که نظر سیاست‌گذاران اقتصادی را به چگونگی به‌کارگیری آن معطوف نموده است. نتایج نشان داد که به‌طورکلی سیاست اعطای تسهیلات اعتباری طی دوره مورد مطالعه، اثر معناداری بر اشتغال داشته است. نتایج تحقیق مهرابی (Mehrabi, 2015) نشان داده است تسهیلات بانک رفاه رابطه مثبت و معنی‌داری با میزان اشتغال در بخش صنعت استان گیلان داشته است. هم‌چنین کل تسهیلات اعطایی بانک بر اشتغال بخش مذکور نیز تأثیرگذار است.

حضرتی و همکاران (۱۳۸۹) عوامل مؤثر بر موفقیت تعاونی‌های کشاورزی را شاخص‌های وجود مشارکت و هم‌فکری بین اعضای تعاونی، برخورداری از تسهیلات دولتی جهت گسترش تجهیزات و فعالیت‌های کشاورزی، تولید اشتراکی و کاهش هزینه‌های تولید، جذب و پس‌انداز سرمایه‌های اندک

جهت رفع معضل بیکاری است. کارآفرین سه فعالیت اصلی را انجام می‌دهد (Berggren & Olofsson, 2015)

- ایجاد کسب‌وکار
- نوآوری در محصول
- اشتغال‌زایی

نتایج مطالعه‌ی آبراهام و همکاران (Abrhám et al., 2015). نشان داده است که اندازه شرکت، سابقه فعالیت و میزان نوآوری از عوامل مؤثر بر رقابت‌پذیری تعاونی‌ها است. کریستنسون و ویلکینسون (Christensson & Wilkinson, 2011) در مقاله‌ای تحت عنوان «آیا وام‌های بنگاه‌های اقتصادی کوچک و متوسط می‌تواند افزایش یابد؟» کسب‌وکارهای کوچک و متوسط را به‌عنوان موتور محرک رشد اشتغال تلقی می‌کنند. سانتاماریا و همکاران (Santamaría et al., 2010). با مطالعه بر روی ۲۷۹۰ پروژه پیشنهادشده طی سال‌های ۲۰۰۰ الی ۲۰۰۳ و در قالب تعاونی‌های تحقیق و توسعه در اسپانیا دریافتند که بخش‌های سنتی تعاونی بیشتر از یارانه و بخش‌های مدرن بیشتر از اعتبارات استفاده می‌کنند. توچوت (Thuvachote, 2011). نشان داد که توسعه بخش تعاون از طریق ایجاد اشتغال می‌تواند منجر به کاهش فقر و نابرابری درآمدی شود؛ به‌خصوص زمانی که این بخش از اعتبارات اعطایی بهره‌مند گردد. خالد بشیر و همکاران (Bashir et al., 2009). نشان داد که اعتبارات تأثیر مثبتی بر بهره‌وری دارد و از این‌رو ابزار مهمی برای بهبود بهره‌وری بخش کشاورزی محسوب می‌شود. زراعت کیش و محمدی (Zeraatkish & Mohammadi, 2016) مطالعه‌ای تحت عنوان «عوامل مؤثر بر تولید و

طرح‌های مصوب بخش تعاون؛ EVA: ارزش افزوده سرانه؛ INF: تورم؛ t: دوره زمانی، مهر و موم‌های ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۱؛ i: مقاطع که عبارت است از تمامی استان‌های کشور (۳۱ استان)

با توجه به مدل تحقیق، فرضیه‌های تحقیق عبارت‌اند از:

میان تسهیلات اعطایی بخش تعاون و ایجاد فرصت‌های شغلی رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد.

میان تورم و ایجاد فرصت‌های شغلی رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد.

میان ارزش افزوده ایجاد شده و ایجاد فرصت‌های شغلی رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد.

میان تعداد طرح‌های بخش تعاون و ایجاد فرصت‌های شغلی رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد.

روش‌شناسی

این تحقیق از لحاظ کنترل متغیرها غیرآزمایشی، بر مبنای هدف از نوع کاربردی و از لحاظ ماهیت داده‌ها از نوع تحقیقات توصیفی (پیمایشی) است. روش‌شناسی مورد استفاده در این تحقیق از نوع پس‌رویدادی بوده و از اطلاعات گذشته استفاده شده است. در مواردی که بررسی ارتباط بین یک متغیر وابسته با چند متغیر مستقل مدنظر باشد، هدف محقق این است که با استفاده از داده‌های تاریخی، پارامتر (پارامترهایی) برای متغیر (متغیرهای)، مستقل برآورد و با ارائه مدل اقدام به پیش‌بینی نماید. به بیان دیگر این تحقیق، تحقیقی توصیفی است که در آن محقق درصدد توصیف روابط بین متغیرها (وابسته و مستقل) با استفاده از آزمون‌های آماری می‌باشد. پس از تدوین مدل، ضرایب متغیرهای مستقل و اندازه تأثیرگذاری آن‌ها بر متغیر وابسته (تعداد فرصت‌های شغلی

کشاورزان به‌عنوان پشتوانه مالی شرکت و غیره تشخیص دادند (Meymanatabadi et al., 2020)

کرمی و آگهی (۱۳۸۹، ۶۰-۳۱) در بررسی عوامل مؤثر بر موفقیت تعاونی‌ها، به عوامل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مختلفی دست یافتند که مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از: باور به فلسفه تعاون، ایجاد روحیه همکاری، ارتباط و استفاده از تجارب سایر تعاونی‌ها، توانایی ابتکار، خطرپذیری، روحیه کارآفرینی، علاقه و انگیزه، پاسخگویی مدیر، مدیریت تولید و بازاریابی، مدیریت تهدیدات و فرصت‌ها، توجه به نظرات جامعه، سرمایه‌گذاری بلندمدت، تسهیل بهره‌مندی اعتبارات، مشارکت اقتصادی و غیره (Meymanatabadi et al., 2020)

دهباشیان (Dehbashian et al., 2011) مقاله‌ای

تحت عنوان «نقش تسهیلات تکلیفی بخش تعاون در ایجاد فرصت‌های شغلی طی برنامه سوم» به انجام رسانیده‌اند. نتایج نشان داد که تسهیلات تکلیفی توانسته است ۵۸٫۵ درصد فرصت‌های شغلی پیش‌بینی‌شده را تحقق بخشد. طرح‌های تعاونی در بخش‌های کشاورزی و خدمات از نظر میزان اشتغال زایی، بالاتر از بخش صنعت قرار گرفته‌اند و طرح‌های توسعه، تکمیلی و احداثی از نظر میزان اشتغال‌زایی با یکدیگر تفاوت معنی‌داری ندارند.

$$JOB_{it} = \beta_0 + \beta_1 FCL_{it} + \beta_2 PRJ_{it} + \beta_3 EVA_{it} + \beta_4 INF_{it} + U_{it}$$

توجه به مسئله تبیین شده، مدل تحقیق حاضر به شرح رگرسیون زیر است. روابط میان متغیرها بر اساس مطالعات زراعت کیش و محمدی (Zeraatkish & Mohammadi, 2016) هست.

JOB: فرصت‌های شغلی ایجاد شده FCL:

تسهیلات اعطایی بخش تعاون؛ PRJ: تعداد

تعاون برابر با ۸۸۰,۳۶ میلیارد ریال بوده است و با مقدار میانه خود (۳۱۳) تفاوت زیادی دارد. لذا توزیع داده‌ها داری چولگی فاحشی است. هم‌چنین با توجه به آماره جارگ برا می‌توان گفت متغیر از توزیع نرمال پیروی نمی‌کند.

تعداد طرح‌های بخش تعاون: بیشترین طرح مصوب از سوی وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی در استان‌های آذربایجان شرقی، خوزستان و اصفهان بوده است؛ و کمترین تعداد طرح‌های مصوب مربوط به استان ایلام است. به‌طور میانگین حدود ۲۸۴ طرح سالانه از سوی وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی تصویب شده است و با مقدار میانه خود (۱۳۷) فاصله‌ی فاحشی دارد.

ارزش‌افزوده سرانه: بیشترین ارزش‌افزوده ایجادشده افراد در استان تهران و پس‌از آن، در استان البرز بوده است و کمترین مقدار مربوط به استان کرمان است. به‌طور میانگین ارزش‌افزوده سرانه کشور برابر با ۱۷۳,۳۰ میلیون ریال بوده است و مقدار میانه تفاوت چندانی ندارد. هم‌چنین میان حداقل و حداکثر مقدار فاصله‌ی فاحشی وجود دارد.

تورم: تورم در کشور دارای نوسانات قابل توجه‌ای بوده است. به‌گونه‌ای که در سال ۱۳۹۲ شاهد بیشترین تورم با رقم ۳۴,۷ درصد بوده‌ایم و کمترین تورم مربوط به سال ۱۳۹۵ و با عدد ۹ درصد می‌باشد. به‌طور میانگین تورم کشور طی شش سال گذشته ۲۰,۵۶ درصد بوده است. هم‌چنین فاصله میان حداقل و حداکثر تورم طی این دوره بسیار قابل توجه است.

مانائی متغیرها

ایجادشده) با استفاده از روش رگرسیون حداقل مربعات معمولی مشخص خواهد شد. قبل از آزمون‌های مقدماتی مختلفی از جمله آزمون مانائی داده‌های متغیرها، آزمون ریشه واحد، آزمون هم‌انباشتگی، آزمون وایت (شدت هم خطی بین متغیرهای مستقل و کنترلی)، ضریب همبستگی و آزمون ناهمسانی واریانس انجام شده و نتایج مؤید مناسب بودن داده‌ها می‌باشد.

روش گردآوری اطلاعات در این تحقیق، روش اسنادی می‌باشد که در آن، از داده‌های ثانویه برای تجزیه و تحلیل استفاده شده است. داده‌های مربوط به متغیرهای تحقیق از آمارنامه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سایت بانک مرکزی اخذ شده است. جامعه آماری تحقیق، تمامی ۳۱ استان کشور می‌باشد. نمونه مورد مطالعه، برش زمانی ۶ ساله (از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۱) است. (Iran Statistics Yearbooks, 2021)

یافته‌ها

فرصت‌های شغلی: بیشترین فرصت‌های شغلی ایجادشده در استان تهران و سپس در استان اصفهان و کمترین مقدار در استان کهگیلویه و بویراحمد بوده است. هم‌چنین طور میانگین تعداد فرصت‌های شغلی در کشور برابر با ۱۷۱۳۷ عدد بوده است. هم‌چنین با توجه به احتمال برآورد شده (کمتر از ۰,۰۵) می‌توان گفت متغیر از توزیع نرمال پیروی نمی‌کند.

تسهیلات اعطایی بخش تعاون: به‌طور متوسط بیشترین تسهیلات اعطایی بخش تعاون در استان البرز و سپس استان اصفهان بوده است؛ و کمترین تسهیلات متعلق به استان کهگیلویه و بویراحمد می‌باشد. طور میانگین کل تسهیلات اعطایی بخش

ریشه واحد برای متغیرهای وابسته و مستقل مدل به شرح جدول (۱) می‌باشد و همان‌طور که در این جدول ارائه شده است، تمامی متغیرهای وابسته و مستقل در سطح صفر مانا هستند.

یکی از روش‌های اجتناب از رگرسیون کاذب، اطمینان یافتن از ایستایی و مانایی داده‌های متغیرها است از این رو قبل از تخمین مدل، خواص آماری داده‌های پنل دیتا، به لحاظ مانایی یا وجود ریشه واحد مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج حاصل از آزمون

جدول (۱) نتایج آزمون ریشه واحد (لوین لین چو)

متغیر	آماره آزمون	P-Value	فرضیه صفر	نتیجه آزمون
JOB	-۳۰٫۶۳	۰٫۰۰	نامانایی	مانا در سطح
FCL	-۹٫۵۷	۰٫۰۰	نامانایی	مانا در سطح
PRJ	-۴۷٫۰۱	۰٫۰۰	نامانایی	مانا در سطح
EVA	-۱۳٫۸۴	۰٫۰۰	نامانایی	مانا در سطح
INF	-۱۵٫۰۷	۰٫۰۰	نامانایی	مانا در سطح

ارائه شده است. بر اساس نتایج جداول مذکور و طبق هر دو روش آزمون پدرونی (PP) و دیکی فولر پیشرفته (ADF) و احتمال صفر مربوط به آن‌ها، فرضیه صفر عدم هم‌انباشتگی میان متغیرهای هر دو پانل رد می‌شود و این نتایج نشان می‌دهند که متغیرها در هر دو پانل، یک رابطه تعادلی بلندمدت را تشکیل می‌دهند.

آزمون هم‌انباشتگی

اگر دو متغیر هم جمع نباشند، این امکان وجود دارد که در طول زمان از یکدیگر بیشتر و بیشتر فاصله بگیرند و یک رابطه تعادلی بلندمدت بین متغیرها وجود نخواهد داشت؛ بنابراین آزمون هم‌انباشتگی برای داده‌ها ضروری به نظر می‌رسد.

نتایج این آزمون برای مدل پانل تحقیق حاضر در

جدول (۲)

جدول (۲) نتایج آزمون هم‌انباشتگی

روش آزمون	آماره آزمون، P- (Value)	فرضیه صفر	نتیجه آزمون
Group PP-Statistic	(۰٫۰۰)، -۲۱٫۳۳	عدم هم‌انباشتگی	فرضیه صفر (عدم وجود هم‌انباشتگی) رد می‌شود.
Group ADF-Statistic	(۰٫۰۱)، -۲٫۲۶	عدم هم‌انباشتگی	فرضیه صفر (عدم وجود هم‌انباشتگی) رد می‌شود.

برای بررسی شدت هم‌خطی بین متغیرهای مستقل و کنترلی پژوهش از عامل تورم واریانس و

آزمون وایت (شدت هم‌خطی بین متغیرهای مستقل و

کنترلی)

که از جدول (۳) مشاهده می‌شود هر دو شاخص در وضعیت مطلوب قرار دارد.

تولرانس^۱ استفاده شده است. وجود هم‌خطی بین متغیرهای مستقل سبب می‌شود که با وجود بالا بودن ضریب تعیین، اعتبار مدل زیر سال برود. همان‌طور

جدول (۳) آزمون VIF

متغیر	تولرانس	عامل تورم واریانس
FCL	۰,۸۷۸	۱,۰۰۱
PRJ	۰,۹۵۵	۱,۱۰۲
EVA	۰,۸۸۹	۱,۰۰۷
INF	۰,۹۱۴	۱,۶۶۴

و مدل ارائه شده برای مطالعه حاضر را با همگی متغیرهای ذکر شده برای آن برآورد کرد.

ضریب همبستگی

با توجه به نتایج ارائه شده در جدول (۴)، همبستگی بین متغیرهای مستقل و کنترلی به اندازه‌ای نیست که بتوان آن را به عنوان همبستگی شدید تلقی نمود. لذا می‌توان از آن چشم‌پوشی نمود

جدول (۴) ضریب همبستگی بین متغیرها

INF	EVA	PRJ	FCL	JOB
				۱
			۱	-۰,۰۵
		۱	۰,۰۴	۰,۰۷
	۱	-۰,۱۸	۰,۲۷	۰,۱۹
۱	۰,۳۱	-۰,۲۲	۰,۱۵	۰,۲۴

ناهمسانی واریانس

متغیرهاست و فروض کلاسیک را نقض نموده است، در واقع بر اساس آماره F وجود ناهمسانی واریانس در بین پسماندها در سطح ۵ درصد رد می‌شود؛ بنابراین واریانس‌ها ناهمسان نیستند و می‌توان از آزمون‌های پارامتریک برای تخمین فرضیه‌ها استفاده کرد.

قبل از برآورد نهایی مدل جهت دوری از اشتباهات محاسباتی و بررسی فروض کلاسیک و برقراری آن فروض برای رسیدن به نتایج درست نسبت به آزمون واریانس همسانی اقدام می‌شود. با توجه به آماره بروش-پاگان که نشانگر وجود ناهمسانی واریانس در

جدول (۵) آزمون همسانی واریانس

^۱ Tolerance

Prob	درجه آزادی	F-statistic	
۰,۶۲	۶۵۵۵	۰,۵۸	آزمون بروش-پاگان ^۴

آزمون نرمال بودن جملات پسماند

در صورتی که باقیمانده‌های مدل دارای توزیع نرمال باشند، آزمون‌های t و f مبنی بر معنی دار بودن ضرایب معنی دار بودن کل رگرسیون قابل استناد است. لذا دانستن اینکه باقیمانده‌های مدل دارای توزیع نرمال باشند از اهمیت خاصی

برخوردار است. برای این منظور آزمون g -gargue bera شده است. با توجه به میزان آماره چراک بار که برابر با ۱,۱۹ می‌باشد، هم‌چنین با توجه به مقدار احتمال محاسبه شده که بیشتر از ۰,۰۵ شده (۰,۲۵) لذا فرضیه H_0 مبنی بر نرمال بودن باقیمانده‌های مدل پذیرفته می‌شود.

جدول (۶) آمار توصیفی پسماند

متغیر	میانگین	میانه	حداکثر	حداقل	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	چارگ برا	آماره احتمال
پسما	-۱۴	..	۱۹۹۰	۲۷۷۹۹	۶۱۱۸	۰,۶۵	۰,۲۲	۱,۱۹	۰,۲۵
ند	۳E	.	۴	-	-	-	-	-	-

تخمین مدل

ابتدا برای تعیین وجود یا عدم وجود عرض از مبدأ جداگانه برای هر یک از استان‌های کشور، باید آزمون اف - لیمر را مورد بررسی قرار داده و بین داده‌های انباشته و داده‌های غیر انباشته (اثرات ثابت یا اثرات تصادفی) انتخاب کنیم. اگر F محاسبه شده از F جدول با درجه آزادی $(n-1)$ و $(nt-n-k)$ بزرگ‌تر باشد آنگاه فرضیه صفر رد می‌شود و بنابراین رگرسیون

مقید دارای اعتبار نیست و باید عرض از مبدأهای متفاوتی را در برآورد لحاظ نمود. در این مطالعه برای انجام این آزمون، از آزمون نسبت راست نمایی استفاده شده است. در نرم‌افزار ایویوز بعد از انجام آزمون Redundant Fixed Effects-Likelihood Ratio اگر احتمال برآورد شده خروجی نرم‌افزار کوچک‌تر از ۰,۰۵ باشد، روش پانل در سطح ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود ولی اگر بزرگ‌تر از ۰,۰۵ باشد در این صورت روش ترکیبی پذیرفته می‌شود.

(۷) خروجی آزمون اثرات ثابت

آزمون اثرات ثابت	آماره	درجه آزادی	احتمال
Cross-section F	۸,۷۶	۱۵۰ و ۳۰	۰,۰۰
Cross- section Chi-squre	۱۸۷,۳۰	۳۰	۰,۰۰

^۴ - Breusch- Pagan

چنانچه در نرم‌افزار ایویوز آزمون هاسمن را انجام دهیم و احتمال به دست آمده کوچک‌تر از $0,05$ باشد مدل اثرات ثابت در سطح 95 درصد به بالا پذیرفته می‌شود، اما اگر بزرگ‌تر از $0,05$ باشد در این صورت مدل اثر تصادفی پذیرفته می‌شود. با توجه به نتایج حاصل از آزمون هاسمن و احتمال برآورد شده کمتر از $0,05$ ($0,00$) لذا مدل از نوع اثرات ثابت می‌باشد.

همان‌طور که مشاهده می‌گردد، روش تلفیقی رد می‌شود لذا تفاوت در عرض از مبدأ واحدهای مقطعی (استان‌ها) وجود دارد. اکنون این سال مطرح می‌شود که تفاوت در عرض از مبدأ واحدهای مقطعی به‌طور اثرات تصادفی است؟

جدول (۸) خروجی آزمون هاسمن

احتمال	درجه‌ی آزادی	آماره	اثرات تصادفی
$0,00$	۴	۱۹,۶۳	Cross-section random

که از خروجی تخمین مشاهده می‌گردد، مقدار آماره‌ی دوربین - واتسون با عدد ۲ فاصله‌ی قابل توجهی دارد.

بنابراین رگرسیون با روش اثرات ثابت تخمین زده شد و نتایج تخمین مدل به شرح جدول (۹) می‌باشد: از این‌رو برای رفع مشکل خودهمبستگی جملات خطا جزء AR را وارد مدل می‌کنیم تا حدالمقدور این آماره به عدد ۲ نزدیک‌تر شود و مشکل خودهمبستگی جملات خطا مرتفع گردد. همان‌طور

جدول (۹) خروجی مدل

متغیر	FIXED		
	ضریب	آماره t	Prob
C	۸۵۳۳,۴۷	۱,۴۹	$0,13$
FCL	$0,51$	۲,۳۸	$0,01$
PRJ	۱,۸۰	۳,۹۷	$0,00$
EVA	۳۱,۶۱	۱,۴۳	$0,15$
INF	۱۰۴,۹	۱,۰۰	$0,31$

Adjusted R-squared= $0,63$ R-squared= $0,70$
 F= Prob= $0,00$
 D.W= $2,28$

منبع: یافته‌های پژوهش

جدول (۱۰) خروجی مدل بعد از رفع مشکل خودهمبستگی

متغیر	FIXED		
	ضریب	آماره t	Prob
C	-۱۱۸۹۵,۲	-۱,۷۶	$0,08$

FCL	۰,۳۹	۹,۲۵	۰,۰۰
PRJ	۳,۰۵	۲,۰۷	۰,۰۲
EVA	۱۱۹,۱۴	۴,۵۹	۰,۰۰
INF	۱۲۰,۳۸	۲,۸۱	۰,۰۰
AR(2)	۰,۲۰	۵,۱۰	۰,۰۰
Adjusted R-squared=۰,۹۱		R-squared=۰,۹۳	
F=36.31		Prob=۰,۰۰	
D.W=۲,۰۸			

منبع: یافته‌های پژوهش

می‌گردد با وارد کردن جزء AR مشکل خودهمبستگی رفع شده و این آماره تفاوت فاحشی با عدد ۲ ندارد؛ بنابراین می‌توان عدم خودهمبستگی جملات خطا و سلامت مدل را ادعا کرد.

بحث و نتیجه‌گیری

در تحقیق حاضر با تبعیت از مقاله مبنا و نیز روابط منطقی حاکم بر متغیرها، سعی شد رابطه‌ی میان تسهیلات اعطایی بخش تعاون در ایجاد فرصت‌های شغلی با توجه به طرح‌های توسعه وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی مورد بررسی قرار گیرد. نتایج تخمین نشان داد که تمامی متغیرها از حیث علائم با تئوری‌های اقتصادی سازگاری دارد. تسهیلات بخش تعاون، تعداد طرح‌های مصوب بر فرصت‌های شغلی ایجادشده در کشور تأثیر مثبت و معنی‌داری داشته است. این یافته با نتایج به دست آمده در تحقیق شاه‌طهماسبی و دیگران که رابطه وام دریافتی و میزان اشتغال ایجادشده را با ضریب $0/372$ نشان داده است، همسو می‌باشد (shahtahmasebi et al., 2013) همچنین این نتیجه با یافته انصاری و بامری مبنی بر تأثیر مثبت اعتبارات بانک کشاورزی در کوتاه‌مدت بر اشتغال و در درازمدت بر سرمایه‌گذاری همسو می‌باشد (Ansari & Bameri., 2017) همچنین مشخص شد ارزش افزوده سرانه استان‌ها و رشد

همان‌طور که از خروجی تخمین مشاهده می‌گردد، تمامی متغیرها از حیث علائم با تئوری‌های اقتصادی سازگاری دارد. تسهیلات بخش تعاون، تعداد طرح‌های مصوب بر فرصت‌های شغلی ایجادشده در کشور تأثیر مثبت و معنی‌داری داشته است. همچنین مشخص شد ارزش افزوده سرانه استان‌ها و رشد سطح عمومی قیمت‌ها تأثیر مثبت و معنی‌داری بر متغیر وابسته داشته است.

مقدار عددی ضریب تعیین تعدیل‌شده بیان می‌کند که چند درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است. در واقع اگر در جریان تخمین ضریب تعیین تعدیل‌شده بالا به دست آید، خوب خواهد بود. از سوی دیگر اگر ضریب تعیین تعدیل‌شده پائین باشد به معنی بدی مدل نمی‌باشد (Gujarati, 2009) ضریب تعیین ۹۳ درصد و ضریب تعیین تعدیل‌شده ۹۱ درصد است که بیانگر توضیح دهندگی بالای متغیرهای مستقل می‌باشد؛ یعنی بیش از ۹۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته، توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح می‌باشد. مقدار آماره F نیز بیش از مقدار جدولی آن است و با وجود احتمال کمتر از $0,05$ ($0,00$)، کل رگرسیون به لحاظ آماری در سطح ۹۹ درصد معنی‌دار می‌باشد. مقدار آماره دوربین واتسون، برابر با $2,08$ است. لذا مشاهده

تسهیلات تدوین نمایند تا دوره‌های زمانی مختلفی نسبت به نوع طرح‌ها تعریف شود.

گسترش طرح‌های کارآفرینی بخش تعاون با استفاده از تسهیلات مناسب می‌تواند کمک مؤثری در فرآیند کاهش نرخ بیکاری داشته باشد به شرطی که جویندگان کار و یا سرمایه‌گذاران در این بخش دارای ایده‌های خلاقانه، با استفاده از تخصص و تجربه باشند؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود دولتمردان با تدوین استراتژی‌های نوین، راهکارهای مناسبی برای شناسایی و تربیت این افراد داشته باشند.

اثربخش بودن تسهیلات اعطایی بخش تعاون در ایجاد فرصت‌های شغلی زمانی بهره‌وری خواهد داشت که تمام منابع اختصاص یافته به این طرح‌ها در این بخش هزینه شود. از این رو پیشنهاد می‌شود که مدیران بانکی و بخش تعاون همکاری و راهکارهای مناسبی را برای رصد و نظارت این‌گونه سرمایه‌گذاری‌ها داشته باشند.

با توجه به تأثیر ارزش افزوده و سودآوری این‌گونه طرح‌ها، بر ایجاد فرصت‌های شغلی، به سرمایه‌گذاران این بخش پیشنهاد می‌شود منابع حاصل از سودآوری را سرمایه‌گذاری مجدد نمایند تا سهم بیشتری در کارآفرینی داشته باشند.

طبق نتایج به‌دست‌آمده از فرضیه‌های تحقیق و تأیید رابطه مثبت و معنی‌دار تعداد طرح‌های وزارت توسعه تعاون، پیشنهاد می‌شود که این طرح‌ها به فارغ‌التحصیلان و جویندگان کار معرفی شوند تا با

سطح عمومی قیمت‌ها تأثیر مثبت و معنی‌داری بر متغیر وابسته داشته است.

با توجه به اینکه تأثیر مثبت و معنی‌دار تسهیلات اعطایی بخش تعاون بر ایجاد فرصت‌های شغلی در سطح کشور، طبق نتایج فرضیه‌های تحقیق که در فصل قبل مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفته تأیید شده و در این فصل نیز مورد بحث قرار گرفته است. مواردی به‌عنوان پیشنهادها برای استفاده مسئولان و مدیران ارشد کشور، مدیران محترم بخش تعاون، فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها و سایر سرمایه‌گذاران در بخش‌های مختلف به‌خصوص سرمایه‌گذاران بخش تعاون ارائه می‌شود.

نگرش مثبت دولتمردان و جویندگان کار به بخش تعاون و همچنین ظرفیت بالقوه و بالای این بخش جهت اشتغال‌زایی و کاهش نرخ بیکاری ضرورت اساسی کشور است؛ بنابراین با توجه به نتایج تحقیق مدیران در بخش تعاون باید در تسهیل فرآیندهای اعطای اعتبارات بخش تعاون به متقاضیان در سراسر کشور در راستای گشایش و ایجاد فرصت‌های شغلی گام‌های اساسی بردارند.

با توجه به انواع متفاوت طرح‌های اشتغال‌زایی در بخش تعاون، زمان بازگشت سرمایه بازه‌های متفاوتی خواهد داشت؛ بنابراین ضرورت دارد مدیران بانکی و بخش تعاون در راستای استفاده بهینه تسهیلات بانکی، برنامه‌های نوین برای بازپرداخت این‌گونه

مختلف و امکان انجام مقایسه در مقاطع زمانی بوده است، لذا صرفاً مقطع زمانی شش ساله (صرفاً مهر و موم‌های ۱۳۹۶ لغایت ۱۴۰۱) مبنای تحلیل قرار گرفته است.

مشارکت نویسندگان

اسدالله عباسی (مبانی نظری، روش‌شناسی، بررسی اطلاعات و پایش، بازرسی نظارت و سرپرستی)، ابوالفضل مقدم (مبانی نظری، روش‌شناسی، بررسی اطلاعات و پایش)، یاسر حیدری (مبانی نظری، روش‌شناسی، بررسی اطلاعات و پایش)، علیقلی حیدری (مبانی نظری، روش‌شناسی، بررسی اطلاعات و پایش).

قدردانی و تشکر

این پژوهش تحت کمک مالی هیچ سازمان و ارگانی نبوده است

استفاده از ایده‌های خلاقانه آن‌ها اثربخشی بیشتری داشته باشد.

بر اساس فرضیه تحقیق رابطه مثبت و معنی‌داری بین تورم و ایجاد فرصت‌های شغلی وجود دارد. از این رو به نظر می‌رسد با توجه به این که افزایش نرخ تورم، باعث بالا رفتن نرخ رشد اقتصادی در کوتاه‌مدت شده و در اثر آن فرصت‌های شغلی نیز بیشتر شده است؛ اما اگر در درازمدت نرخ تورم بالا باشد مردم توانایی کمتری برای مصرف خواهند داشت. همچنین هزینه صادرات نیز بالا خواهد رفت و در اثر آن رشد اقتصادی کاهش و بیکاری نیز افزایش خواهد یافت؛ بنابراین به دولتمردان پیشنهاد می‌شود در راستای کنترل متغیرهای کلان اقتصادی به بخش تعاون و ایجاد فرصت‌های شغلی توجه ویژه داشته باشند.

محدودیت‌هایی که تحقیق حاضر با آن روبرو بوده است عدم دسترسی به اطلاعات در دوره‌های زمانی

References

- Abrhám, J., Strielkowski, W., Vošta, M., & Šlajs, J. (2015). Factors that influence the competitiveness of Czech rural SMEs. *Agric. Econ. – Czech*, 61(10), 450–460. <https://doi.org/10.17221/63/2015-AGRICECON>
- Alizademarzanaki, A. (2008). *The effect of early-yielding companies in the country's economy*. Islamic Azad University. (In persian)
- Ansari, Z. & Bameri, F. (2016). Investigating the impact of job creation loan facilities on increasing investment attraction in the Agricultural Bank, The first national conference of economics, management and accounting of Iran, November. (In persian)
- Bashir, M. K., Gill, Z. A., & Hassan, S. (2009). Impact of credit disbursed by commercial banks on the productivity of wheat in Faisalabad district. *China Agricultural Economic Review*, 1(3), 275–282. <https://doi.org/10.1108/17561370910958855/FULL/XML>
- Behrouzi, F. (2013). *Investigating the relationship between the rate of early return of agricultural bank and the rate of increase in Golestan province*. Islamic Azad University. (In persian)
- Berggren, C., & Olofsson, A. (2015). Self-employment and field of education understood from current entrepreneurship research. *International Journal of Gender and Entrepreneurship*, 7(3), 291–302. <https://doi.org/10.1108/IJGE-03-2013-0024>
- Bracke, P., Hilber, C. A. L., & Silva, O. (2018). Mortgage debt and entrepreneurship. *Journal of Urban Economics*, 103, 52–66. <https://doi.org/10.1016/j.jue.2017.10.003>
- Christensson, J., & Wilkinson, J. (2011). Can the supply of small business loans be increased? *Economic Review*, 96(Q II). <https://ideas.repec.org/a/fip/fedker/y2011iqinv.96no.2x3.html>
- de Mel, S., McKenzie, D., Woodruff, C., de Mel, S., McKenzie, D., & Woodruff, C. (2008). Returns to Capital in Microenterprises: Evidence from a Field Experiment. *The Quarterly Journal of Economics*, 123(4), 1329–1372. <https://doi.org/10.1162/QJEC.2008.123.4.1329>
- Dehbashian, S., Sepidnam, G., Keshtgari, M., & Akbarian, R. (2011). The Role of Imposed Facilities of Cooperation Sector in Creating Job Opportunities during the 3rd Development Plan of Iran (A Case

- Study of Khorasan Province). *Co-Operation and Agriculture*, 22(5), 1–20. https://ajcoop.mcls.gov.ir/article_8862.html(In persin)
- Eid, M., & Martínez-Carrasco Pleite, F. (2014). The International Year of Cooperatives and the 2020 Vision. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/SSRN.2509836>
- Fairbarin, B., & Mohammadi, H. (2009). Social Movements and Co-operatives: Implications for History and Development. *Co-Operation and Agriculture*, 20(202), 115–126. https://ajcoop.mcls.gov.ir/article_8996.html(In persin)
- Giné, X. (2011). Access to capital in rural Thailand: An estimated model of formal vs. informal credit. *Journal of Development Economics*, 96(1), 16–29. <https://doi.org/10.1016/J.JDEVECO.2010.07.001>
- Gujarati, D. (2009). *Basic econometrics* (H. Abreshami (Ed.)). University of Tehran Press.
- Hosseinzade, H., & Nosrati, R. (2014). Effects of Small and Medium-Sized Enterprises Facilities on Employment Trends in Selected Provinces of Iran. In *qjefp* (Vol. 2, Issue 7, pp. 91–108). <http://qjefp.ir/article-1-142-fa.html>(In persin)
- Iran Statistics Yearbooks*. (2021). <https://www.amar.org.ir/statistical-information>
- Janda, K., Rausser, G., & Strielkowski, W. (2014). Determinants of Profitability of Polish Rural Micro-Enterprises at the Time of EU Accession. *Eastern European Countryside*, 19(2013), 177–217. <https://doi.org/doi:10.2478/eec-2013-0009>
- Mehrabi, S. jafar. (2015). *The effect of Refah Bank's facilities on industrial sector employment in Gilan province over 5 years*. Islamic Azad University. (In persin)
- Meymanatabadi, amir, hoseini, seyed shamsedin, pedram, abdurrahim, & Heydari, A. (2020). Determination of the Most Important Affecting Factors Cooperatives Economy in Iran in the Next Decade Using Grounded Theory. *Co-Operation and Agriculture*, 9(34), 1–32. https://ajcoop.mcls.gov.ir/article_119531.html(In persin)
- Santamaría, L., Barge-Gil, A., & Modrego, A. (2010). Public selection and financing of R&D cooperative projects: Credit versus subsidy funding. *Research Policy*, 39(4), 549–563. <https://ideas.repec.org/a/eee/respol/v39y2010i4p549-563.html>
- Sepehrdoust, H., & Zamani, S. (2015). Impact of Credit Facilities on Employment in Industrial Cooperatives of Iran. In *QJER* (Vol. 15, Issue 1, pp. 1–22). <http://ecor.modares.ac.ir/article-18-4628-fa.html> (In persin)
- Shahtahmasebi, A., Javadian, M. & Nikbakht, M. (2013). Examining the role of granting facilities to small and medium industrial enterprises in creating employment (Subject of study: industrial workshops in Tehran). *Economic Sciences Quarterly*, winter special. (In persin)
- Thuvachote, S. (2011). Cooperatives and Poverty reduction in Thailand. *2nd International Conference on Economics, Business and Management*, (pp. 1-6). <https://webdoc.agsci.colostate.edu/smallholderagriculture/ThailandCooperatives.pdf>
- Zeraatkish, Y., & Mohammadi, A. (2016). Factors Affecting Job Creation, Small and Medium Agricultural Cooperatives in Kohgiluyeh and Boyer Ahmad Province. *Co-Operation and Agriculture*, 5(17), 101–123. https://ajcoop.mcls.gov.ir/article_17228.html(In persin)